

**DRUGA KONFERENCIJA
„EFEKTI PROVEDBE PESTALOZZI PROGRAMA
U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE“
(PODACI O PROMOTORIMA)**

Mostar, 16. 5. 2016. godine

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke, u saradnji sa Vijećem Evrope, organizira Drugu konferenciju o efektima provedbe Pestalozzi programa u Federaciji Bosne i Hercegovine. Cilj Konferencije je razvijanje pluralizma u odgojno-obrazovnoj praksi kroz upoznavanje i afirmaciju Pestalozzi programa obuke namijenjene stručnjacima u oblasti obrazovanja. Na Konferenciji će biti prezentirani efekti provedbe Pestalozzi programa u Federaciji Bosne i Hercegovine te nove moguće strane usavršavanja koje pruža ovaj program Vijeća Evrope.

Bosna i Hercegovina je pristupanjem Evropskoj kulturnoj konvenciji, 29. 12. 1994. godine, stekla pravo učešća u Pestalozzi programu. Obuka se kontinuirano provodi tokom cijele godine na seminarima, radionicama i modulima koji se održavaju u državama potpisnicama Evropske kulturne konvencije. Pravo učešća u ovom programu obuke imaju stručnjaci u oblasti obrazovanja, a detaljne informacije o aktivnostima planiranim u 2016. godini nalaze se na web-stranicama Vijeća Evrope i Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke.

Koordinatori Pestalozzi programa sastaju se svake druge godine i dogovaraju o mogućnostima za efikasnije planiranje i provođenje obuke. Na posljednjem sastanku koji je održan prošle godine u Strasbourgu, postignut je dogovor o održavanju Druge konferencije o efektima provođenja Pestalozzi programa u Federaciji BiH.

Fotografija sa Prve konferencije o efektima provedbe Pestalozzi programa u Federaciji Bosne i Hercegovine, održane 31. 3. 2014. godine u Sarajevu

Ova brošura sadrži osnovne podatke o nastavnicima, srednjoškolskim profesorima, asistentima na fakultetima, pedagozima, psiholozima, direktorima škola i inspektorima za obrazovanje koji su učestvovali u Pestalozzi programu obuke u Austriji, Belgiji, Bjelorusiji, Estoniji, Finskoj, Francuskoj, Gruziji, Latviji, Norveškoj i Njemačkoj te koordinatorima Pestalozzi programa u Republici Hrvatskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine.

Poštovani u esnici Druge konferencije o efektima provedbe Pestalozzi programa u Federaciji Bosne i Hercegovine,

svjedoci smo da uobičajeni modeli stručnog usavršavanja u oblasti obrazovanja, koji su uglavnom usmjereni na sadržaj i razvoj individualnih vještina poučavanja, ne pružaju prosvjetnim radnicima u dovoljnoj mjeri mogućnost da kompetentno odgovore na izazove koje pred njih postavlja savremena nastava.

Stoga su inovativni na polju profesionalnog usavršavanja, poput obuka u okviru Pestalozzi programa, neophodni u nastavi usmjerenoj na učenika, gdje nastavnik prestaje biti samo puki prenosilac informacija. S druge strane, ni učenik više nije pasivni primalac koji pohranjuje informacije u dugoročno pamćenje, ne prepoznaju i njihov smisao i ne uviđaju i mogući načini njihove primjene u vanškolskim okvirima, već aktivan učesnik u nastavnom procesu putem interakcije s nastavnikom i ostalim učenicima.

Pestalozzi program obrazuje prosvjetne radnike za promjene, daju doprinos kontinuiranoj i vrlo aktuelnoj raspravi o njihovoj ulozi u obrazovanju u širem kontekstu poučavanja i učenika za održivo demokratsko društvo. Interaktivnost, drugačiji, savremeni pristup, bogatstvo tematskih područja u odgoju i obrazovanju, efikasni su modeli stručnog usavršavanja koji prosvjetnom radniku, pored uloge provoditelja ideje, dodjeljuju značajnu ulogu pokretača promjena.

Na evropskim seminarima i radionicama možete saznati o najnovijim aktivnostima i postignućima u obrazovanju te razmijeniti iskustva s kolegama iz inostranstva, i to u nekom od područja interesa Vijeća Evrope, među kojima su prioritetni: odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo, ljudska prava i interkulturalnost, poučavanje historije, sprečavanje i sprečavanje zločina protiv čovječnosti, odgoj i obrazovanje Roma u Evropi, prava djeteta i sprečavanje nasilja, višjezičnost i medijska pismenost te ravnopravnost spolova u odgoju i obrazovanju.

Uvjerena da ovaj program Vijeća Evrope obogaćuje prosvjetne radnike novim znanjima i iskustvima, pozivam sve zainteresirane da aplikiraju za učesništvo u Pestalozzi programu obuke i zajedno sa Federalnim ministarstvom obrazovanja i nauke doprinesu obrazovanju za promjene.

*S poštovanjem,
dr. sc. Elvira Dilberovi, ministrica*

dr. sc. Azra Kadi
Osnovna škola „Safvet-beg Bašagi “
Nastavnica razredne nastave
Doktorica pedagoških nauka

Azra Kadi je rođena 1973. godine u Sarajevu. Diplomirala je 1994. godine na Odsjeku Razredna nastava Pedagoške akademije u Sarajevu sa prosječnom ocjena 9,7 te 1998. godine na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, Odsjek Pedagogija sa prosječnom ocjena 9,6. Odbranila je 2005. godine magistarski rad „Ostvarivanje individualnih potreba u enika u nastavnom procesu predmeta Priroda i društvo“, mentorica prof. dr. Dubravka Šoljan, na Postdiplomskom studiju „Individualizacija i inkluzija u obrazovanju“ Filozofskog fakulteta u Sarajevu, Odsjek Pedagogija. Godine 2013. odbranila je doktorsku disertaciju „Program zaštite ovjekove okoline u funkciji razvijanja odgoja i obrazovanja u razrednoj nastavi“, također na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, Odsjek Pedagogija. Služi se engleskim, njema kim i francuskim jezikom.

Zaposlena je kao nastavnica razredne nastave u Osnovnoj školi „Safvet-beg Bašagi “ od 1994. godine.

Nastavnica je „Hrvatskog pedagoškog društva“ sa sjedištem u Zagrebu, Hrvatska. U stalnoj je postavci Teatarskog društva AP „Total“, Visoko od 1994. godine. Obavlja dužnost koordinatorice podmlatka „Crvenog križa“ Visoko od 1998. godine i organizatorica je Komisije za omladinu u Planinarskom savezu Bosne i Hercegovine od 2000. godine.

JEDNAKE MOGU NOSTI ZA SVU DJECU
Latvija, Riga, 22 – 26. 4. 2013. godine (I dio)
Bjelorusija, Minsk, 29. 9 – 4. 10. 2013. godine (II dio)

Radionica „Jednake mogu nosti za svu djecu“ promicala je zajedni ko stajalište o klju nim elementima potrebnim za izgradnju inkluzije u školi i na ine na koje u itelji/ce mogu doprinijeti inkluzivnom procesu u enja. Radionica se fokusirala na prou avanje razli itih na ina obrazovne i socijalne podrške djeci s posebnim potrebama i prezentacije odgojno-obrazovnih praksi u Latviji i Bjelorusiji. U okviru prvog dijela radionice, bilo je organizirano nekoliko predavanja istaknutih inkluzivnih stru njaka iz Latvije: *Pravi nost u obrazovanju: politika i praksa inkluzivnog obrazovanja u Latviji*, *Alati za podršku u školi* i *Škola budu nosti po inje danas*. U esnici su se susreli i sa inkluzijom u praksi, posjetivši okrug Gulbene u kome država osigurava socijalnu i inkluzivnu podršku gra anima.

Drugi dio radionice „Stvaranje sistema obrazovne podrške za djecu s posebnim potrebama i njihova integracija u društvo“ održan je u oktobru 2013. godine u Minsku, Bjelorusija. Naglasak je bio na prezentaciji inkluzije koja se ve provodi u odgojno-obrazovnom sistemu u Bjelorusiji, a u esnici su posjetili nekoliko osnovnih i srednjih škola u kojima su se upoznali sa inkluzijom u nastavnom procesu: Srednja škola „Minsk“, Vileiska – Op insko središte za osposobljavanje i rehabilitaciju i Dje iji obrazovni i zdravstveni centar „Zubryonak“. Prilikom posjete Državnom pedagoškom univerzitetu „Maxim Tank“, Odsjek za specijalni odgoj, održano je nekoliko predavanja o inkluziji.

Na Akademiji Minsk uprili eni su seminari o sljede im temama: Državna politika Bjelorusije u odnosu na osobe s posebnim potrebama, Sistem pružanja odgojne i obrazovne pomo i osobama s posebnim potrebama u Bjelorusiji i zemljama zapadne Evrope, Nau no-metodološka podrška obrazovnom procesu osoba s posebnim potrebama, Varijabilnost za specijalno obrazovanje u Bjelorusiji, Stvaranje adaptivnih okruženja za u enje u obrazovnim ustanovama kao uvjet za ostvarivanje socijalnih i kulturnih prava djece s posebnim potrebama, Strukovno obrazovanje za osobe s posebnim potrebama kao uvjet za njihovu socijalizaciju i integraciju u društvo, Djelatnost javnih organizacija u uklju ivanju osoba s posebnim potrebama u društvene djelatnosti.

Indira Maksumi
Gimnazija Mostar i Druga gimnazija Mostar
Profesorica u nastavnom procesu
Profesorica francuskog jezika i književnosti i
diplomirani romanista

Indira Maksumi je rođena 9. 8. 1968. godine u Stocu, gdje je završila osnovnu i srednju školu. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Sarajevu na studijskoj grupi romanistika 1991. godine. Od 1995. godine radi kao profesorica francuskog jezika u Gimnaziji Mostar i Drugoj gimnaziji Mostar.

Tokom nastavne prakse bila je u prilici učestvovati na više seminara, konferencija, radionica i programa stručnog usavršavanja u zemlji i inozemstvu te primjenjivati stečena znanja i iskustva u radu s učenicima.

Certificirani je ispitivač za provedbu ispita DELF A1, A2, B1 i B2. U nastavnoj praksi je pokrenula i realizirala više programa u obliku razmjena, a najintenzivnija saradnja je ostvarena izmeđ u Gimnazije Mostar i Gimnazije Maine de Biran iz Bergeraca (Francuska).

Za izuzetan doprinos u promociji francuskog jezika i kulture u našem obrazovnom sistemu odlikovana je Ordenom Viteza akademskih palmi (L'ordre des palmes académiques) Francuske Republike 2008. godine.

Učestvovala je na Prvoj konferenciji o efektima provedbe Pestalozzi programa u Federaciji Bosne i Hercegovine, održanoj u martu 2014. godine u Sarajevu.

**PROGRAM OBRAZOVANJA ZA ODRŽIVI RAZVOJ,
ODGOJNO-OBRAZOVNI IZAZOVI
Francuska, Amiens, 23 - 27. 9. 2013. godine**

Ova prezentacija je presjek znanja i iskustava iz Programa obrazovanja za održivi razvoj ste enih tokom održavanja radionice Pestalozzi programa u francuskom gradu Amiensu, u septembru 2013. godine.

Prezentacija obuhvata:

- Uvod s pojašnjenjem Programa Obrazovanja za održivi razvoj, važnost spomenutog programa u aktivnostima UN i postavljena pitanja na po etku radionice;
- Broj i profil u esnika;
- Kratak pregled toka odvijanja radionice s glavnim stavkama izlaganja voditelja radionice i nositelja i odgovornih osoba za promociju Programa;
- Ciljeve obuke,
- Iskustva primjene Programa u Francuskoj i upoznavanje s temeljnim karakteristikama Soclea commune koji izme u ostalog definira temeljne vrijednosti Programa;
- Postojanje indikatora obrazovanja za održivi razvoj i njihovo unapre enje;
- Zastupljenost elemenata programa u našoj nastavnoj praksi;
- Zaklju ak s kratkim naznakama mogu nosti stupanja u partnerske odnose s drugim školama u projektima vezanim za program.

Ukratko, Obrazovanje za održivi razvoj je postalo važna sastavnica obrazovanja generacija u 21. stolje u, što je uostalom definirano i u dokumentu UN Agenda 21 iz 1992. godine.

Za sve koji rade u odgojno-obrazovnom sistemu, radi se o novom, kompleksnom domenu, koji ponekad i plaši, ali njegovo uvo enje pokazuje da se škole prilago avaju promjenama u društvu.

Održivi razvoj temeljen na tri stuba (ekonomskom, socijalnom i faktoru životne sredine) povezan je sa skoro svim domenima obrazovanja (prirodne nauke, geografija, historija, jezici, kulture i sl.).

Jasmina Zlatarevi
JU II srednja škola Cazin
Profesorica njema kog jezika
Doktorica humanisti kih nauka iz podru ja književnosti

Jasmina Zlatarevi je ro ena 12. 4. 1970. godine u Cazinu, gdje je završila osnovu i srednju školu. Na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu završava studij njema kog jezika i književnosti. Magistrirala je na Filološkom fakultetu Univerziteta u Banja Luci. Doktorsku disertaciju pod nazivom „Uticaj impresionizma austrijskih/njema kih impresionista na odgovaraju u književnu ina icu“, odbranila je na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Tuzli. Objavila je više nau nih lanaka iz oblasti njema ke književnosti u relevantnim publikacijama.

Zaposlena je u srednjoj školi u Cazinu. Trenutno je u postupku sticanja zvanja docenta na Pedagoškom fakultetu Univerziteta u Biha u. Kontinuirano radi kao prevoditeljica i sudski tuma , vodi školu stranih jezika, sa posebnim fokusom na obrazovanje odraslih. U esnica je niza seminara u zemlji i inozemstvu (München 2006, Prien am Chiemsee 2001, Coesfeld 2009, Berlin 2010, Be /Linz 2007).

EVROPSKI JEZI KI PORTFOLIO

Njema ka, Meißen, 27 - 29. 6. 2012. godine

Jezi i kultura jedne zemlje predstavljaju neprocjenjivo zajedni ko bogatstvo koje smo dužni uvati i razvijati. Moderan razvoj Evrope pretpostavlja povezanost evropskog unutrašnjeg tržišta, politi ki i ekonomski razvitak, uz istovremno o uvanje jezi kog i kulturnog identiteta. U sklopu takvih promišljanja, stvorila se potreba da i obrazovanje uloži napore ka prevazilaženju barijera u me usobnom sporazumijevanju.

Kao rezultat tih napora nastao je Zajedni ki evropski referentni okvir za u enje jezika (GER). On je bitan instrument procjene jezi ne kompetencije koji obuhvata tri segmenta: u iti, pou avati, prosu ivati. Nudi i smjernice te op e opise u relevantnim nivoima vladanja jezikom.

Jedan od na ina pra enja napretka u enika u procesu sticanja znanja stranih jezika te njegove samoevaluacije je program zasnovan na vo enju portofolija.

Evropski jezi ki portfolio ima višestruku funkciju. Prevashodno se radi o dokumentaciji koju osoba u procesu u enja kriti ki procjenjuje, brižljivo i savjesno odabire, prezentiraju i na taj na in svoj napredak u u enju jezika u odre enom vremenskom periodu.

Portfolio ima pedagoški karakter jer motivira onog koji u i da poboljša svoje rezultate, a predstavlja i efikasno sredstvo samoevaluacije. Portfolio je i svojevrsna korisna informacija o u eniku, olakšava procjenu znanja stranog jezika koje je osoba stekla u školi i mimo nje. Na taj na in je portfolio sredstvo kojim se poboljšava mobilnost i prevladavaju jezi ke barijere.

Jasna Prguda
Srednja muzi ka škola Sarajevo
Profesorica teoretskih muzi kih predmeta, muzi ki oblici
Akademski muzi ar, profesorica teoretskih predmeta

Jasna Prguda je ro ena 23. 2. 1970. godine u Sarajevu, gdje je završila osnovnu i Srednju muzi ku školu 1989. godine te stekla zvanje Muzi ar-gitarista IV stepen. Studij je zapo ela iste godine na Muzi koj akademiji u Sarajevu, na Teoretsko-pedagoškom odsjeku, a od maja 1992. nastavila na Fakultetu muzi ke umetnosti u Beogradu. Diplomirala je na Odsjeku za opštu muzi ku pedagogiju 1996. godine.

Od 4. septembra 1996. godine radi u Srednjoj muzi koj školi u Sarajevu kao profesorica muzi kih oblika i gitare.

U estvovala je na seminarima u organizaciji PPZ, kao i na seminarima u organizaciji Training Workshop International Inc. (Anger Management, Zenica, juni 1999. godine; Coping With Trauma Training, Rama, juli 2001. godine; Coping With Trauma Training/Learning Disabilities and Attention Deficit Disorders in School-age Children, Rama, juli 2002. godine; Children With Learning Disabilities and Attention Deficit Hyperactivity Disorders LD/ADHD, Sarajevo, mart 2003. godine). Prisustvo navedenim seminarima znatno joj je pomoglo u prakti nom radu na inkluziji u enika sa umanjenim sposobnostima (slabovidnost, cerebralna paraliza), kako u grupnoj nastavi (muzi ki oblici), tako i u individualnoj nastavi (gitara).

EVALUACIJA TRANSVEZALNIH STAVOVA, VJEŠTINA I ZNANJA
Norveška, Ekne, 4 – 8. 6. 2012. godine
Estonia, Tartu, 26 – 30. 11. 2012. godine

Transverzalni stavovi, vještine i znanja predstavljaju temeljne komponente obrazovanja za demokratiju. Oni su rezultat trogodišnjeg kolaborativnog rada grupe nastavnika, trenera i istraživača iz raznih oblasti nauke (demokratija i ljudska prava, interkulturalno obrazovanje, historija, psihologija, filozofija obrazovanja, itd.). Po etnih 80 komponenata je testirano u praksi i svedeno na 16 stavova, vještina i znanja koje treba razvijati kod svakog pojedinca s ciljem njegovog osposobljavanja da doprinese razvoju demokratskog društva. Transverzalni stavovi, vještine i znanja predstavljaju zadatke nastave (TASKS).

Primjena transverzalnih stavova, vještina i znanja u nastavi muzičkih oblika:

STAVOVI: Prihvatanje različitosti kao pozitivne vrijednosti za okruženje i opstanak ove zajednice; Posmatranje stvari iz različitih perspektiva i preispitivanje vlastitih gledišta; Prihvatanje saradnje kao suštinske vrijednosti za koheziju društva i poštovanje prava pojedinaca;

VJEŠTINE: Podsticanje učenika da se bore s kompleksnim stvarima i izbjegavaju jednodimenzionalne odgovore; Prihvatanje izazova sumnje i nesigurnosti; Podsticanje učenika da učestvuju u razlici i profitiraju iz bilo kojeg konteksta/situacije;

ZNANJA: Shvatanje da su kultura i identitet dinamični i podložni promjenama (kao i umjetnost); Ohrabrivanje učenika da stalno preispituju vlastito znanje i prihvataju nova saznanja; Razumijevanje koncepta koji se odnosi na različitost.

Za uspješno ostvarenje postavljenih zadataka, odnosno dobre rezultate učenja, veoma je važno naučiti učenike da slušaju jedni druge (prihvataju drugačija gledišta i revidiraju vlastita), osigurati pozitivnu povratnu informaciju, tzv. "feedback" te pohvaliti individualni napredak svakog učenika bez obzira na ocjenu.

Dunja Šmitran
Ministarstvo civilnih poslova BiH
Stručna saradnica za zdravstveno osiguranje
Diplomirana psihologinja

Dunja Šmitran, po profesiji diplomirana psihologinja, trenutno je studentica završne godine Specijalisti kog studija Gestalt psihoterapije u Sarajevu. Posjeduje višegodišnje iskustvo rada sa djecom, kako u obrazovnim institucijama, tako i kroz institucije vlade.

Zaposlena je pri Kabinetu ministra kao prevoditeljica i saradnica za međunarodnu saradnju, uz stalni angažman u oblasti obrazovanja te socijalne inkluzije djece pri Ministarstvu.

LJETNA ŠKOLA: PEDAGOGIJA U RAZLIKU
Njemačka, Bad Wildbad, 27. 6 – 6. 7. 2015. godine

Prezentatorica će govoriti o najbitnijim aspektima Ljetne škole koju je pohađala, uključujući i pojedinačne kurseve i njihovu mogućnost primjene u svakodnevnom radu te predstaviti izuzetno korisne tehnike naučene u Ljetnoj školi. Svi zainteresirani mogu kontaktirati Dunju Šmitran koja je ostavila svoje kontakt podatke u prezentaciji.

Ines Peri
Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru
viša asistentica
profesorica pedagogije i engleskog jezika i književnosti

Ines Peri je rođena 17. 6. 1985. u Makarskoj. U rodnom gradu završila je Jezičnu gimnaziju u Srednjoj školi fra Andrije Kačića Miošića, 2003. godine. U akademskoj 2004/5. godini upisala je studij na Sveučilištu u Zadru te u lipnju 2009. diplomirala na Odjelu za pedagogiju Sveučilišta u Zadru i stekla zvanje profesora pedagogije i engleskog jezika i književnosti.

Od listopada 2009. do danas zaposlena je kao asistentica na kolegijima Opa pedagogija i Didaktika na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru. U listopadu 2009. godine upisala je Poslijediplomski sveučilišni doktorski studij pedagogije, smjer Kurikulum suvremenog odgoja i škole, na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

LJETNA ŠKOLA: PEDAGOGIJA U RAZLIKU **Njemačka, Bad Wildbad, 27. 6. – 6. 7. 2015. godine**

Prezentatorica će ukratko predstaviti svoje iskustvo sa Ljetne škole u Bad Wildbadu, kao i sa Modula A koji se bavio Evaluacijom transverzalnih stavova, vještina i znanja. Budući da će se nadovezati na kolegicu Šmitran sa kojom je bila na Ljetnoj školi, predstaviti će svoju Baznu grupu i kolegij „Nastavnik kao učenik“. Spomenuti će još i druge radionice i kolegije na kojima je učestvovala, a završiti sa kratkim osvrtom na to koji je rezultat njezinog boravka u Ljetnoj školi, odnosno što je „dobila“ iz tog iskustva, a što još uvijek, skoro godinu dana poslije, utječe na njezin rad.

Nakon toga će prezentirati još jedno, sasvim drugačije Pestalozzi iskustvo te opisati faze rada na Modulu kroz koji je prošla ili će tek proći. Svoje izlaganje će završiti kratkim predstavljanjem obuke za studente nastavničkih studija koju je održala na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru, a u okviru modula „Evaluacija transverzalnih stavova, vještina i znanja“.

Elma Varupa
Osnovna škola „Alija Nametak“ Visoko
Nastavnica engleskog jezika
Profesorica engleskog jezika i književnosti

Elma Varupa je rođena 27. 12. 1986. godine u Zenici. Osnovnu školu je završila u Zenici, a Opću gimnaziju u Vitezu. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Tuzli, Odsjek za engleski jezik i književnost. Prvo radno iskustvo je stekla u Osnovnoj školi „Aleksa Šanti“ u Zenici (2008-2009).

Zaposlena je u Osnovnoj školi „Alija Nametak“ Visoko od februara 2009. godine na radnom mjestu nastavnice engleskog jezika.

U sklopu svog stručnog usavršavanja učestvovala je na seminarima u organizaciji PPZ Zenica, PPZ Tuzla, International Burch University Sarajevo u saradnji sa US Embassy i British Council Sarajevo.

**PARTNERSTVO ZA BUDU NOST: STRATEGIJE ZA SARADNJU IZME U
ŠKOLE, PORODICE I DRUŠTVA KAO GLAVNIH FAKTORA ZA
NASTAVNI PROCES U IJEM FOKUSU JE U ENIK
Republika Bjelorusija, Minsk, 9 – 13. 11. 2015. godina**

Seminar je organiziran posredstvom Pestalozzi programa, u saradnji sa Akademijom za postdiplomske studije u Minsku i Ministarstvom za obrazovanje Republike Bjelorusije. Pored nastavnika, uitelja i pedagoga, Seminaru su prisustvovali i direktori osnovnih i srednjih škola te centara za edukaciju.

Radionice i aktivnosti tokom cjelosedmoro boravka u Minsku temeljile su se na razvoju strategija za poboljšanje saradnje između u roditelja, škole i društva u cilju postizanja što boljih ishoda nastavnog procesa, kao i na inama za razvijanje u eni kih kompetencija.

Predavanja, debate i aktivnosti održavane su u ustanovama za predškolski odgoj i obrazovanje, kao i u osnovnim školama, što je omogućilo svim učesnicima seminara bolji uvid u školski sistem i didaktičke metode pristupe edukaciji u ovoj državi. Tokom boravka u jednoj od predškolskih ustanova u Minsku, održana je i radionica koja se temelji na inkluziji i na inama pružanja podrške i pomoći roditeljima djece sa poteškoćama u učenju i u ešenju. Velika pažnja bila je usmjerena na razvijanje strategija za integriranje učenika sa poteškoćama u učenju i u ešenju u društvu, kao ravnopravnih individua.

Svi učesnici ovog seminara su postali jedna zajednica koja je razmjenila mnoštvo informacija i ideja. Izvan granica učenika, škola, regija, nacija, konfesija postali su ljudi koji još jače vjeruju u neizmjerenu snagu obrazovanja i u svijetlu budućnost.

Arnela Pandur
JU Druga gimnazija Mostar
Profesorica engleskog jezika i književnosti

Arnela Pandur je rođena 13. 11. 1979. godine u Trebinju. Osnovnu i srednju školu završila je u Švedskoj (Edsbyn, Halsinglandslan). Po povratku u Bosnu i Hercegovinu upisuje se u Gimnaziju Mostar, da bi kompletirala četverogodišnje srednjoškolsko obrazovanje. Fakultet humanističkih nauka, Odsjek za engleski jezik i književnost, završila je 2004. godine.

Nakon diplomiranja počinje raditi kao profesorica engleskog jezika u Srednjoj tekstilnoj i poljoprivrednoj školi, a od 2006. godine predaje engleski jezik u Drugoj gimnaziji Mostar. Pored redovne nastave, već nekoliko godina vodi Sekciju engleskog jezika i radi sa studentima koji obavljaju metodu praksu u Drugoj gimnaziji.

DEMOKRATIJA I DJEČJA PRAVA U OBRAZOVANJU Finska, Helsinki, 1 - 4. 10. 2013. godine

U radu radionice je učestvovalo dvanaest predstavnika različitih država, potpisnika Evropske kulturne konvencije. Aktivnosti su se temeljile na najboljim primjerima i praksama u enja o demokratiji i primjeni demokratije, odnosno različitih oblika demokratije u svakodnevnom životu u školi, a naročito kada je u pitanju sljedeća tematika: prava djece i njihovo učestvovanje u donošenju odluka u školi; različiti primjeri promovisanja dječjih prava širom Evrope i uloga Vijeća u enika i drugih u njihovim udruženjima. Program je obuhvatao predavanja (o Pestalozzi Programu, Vijeću u Evropi, Finskom obrazovnom sistemu...), posjetu jednoj lokalnoj srednjoj školi, prisustvovanje sastanku Vijeća u enika i jednom zasjedanju Demokracije.

Kooperativna metoda je bila metoda rada tokom cjelokupnog trajanja radionice. Učesnici su međusobno razmjenjivali svoja profesionalna iskustva, a tokom boravka u školi imali su priliku upoznati predstavnike Vijeća u enika i razgovarati s njima, kao i u enike i profesore „posrednike“, koji su zaduženi za rješavanje eventualnih konflikata među učenicima. Učenici pokušavaju međusobno riješiti konflikte, a ukoliko se radi o ozbiljnijem konfliktu i učenici ga ne mogu sami riješiti, tada se uključuju i profesori „posrednici“.

Predstavljeno je nekoliko načina rješavanja konflikata (peer mediation, adult-led mediation, pupil/adult mediation ...). Kod ozbiljnih konfliktnih situacija, škola može kontaktirati i organ vlasti zadužen za tu problematiku. U slučajevima bullying-a u školi, problem se prijavljuje KiVi, organizaciji koja djeluje na području cijele Finske, a zadužena je za rješavanje upravo te problematike. KiVi je anti bullying program koji je izrađen na univerzitetu Turku, u Finskoj, a kojeg finansira Ministarstvo obrazovanja i kulture. Pokazao se veoma uspješnim u prevenciji i rješavanju problema bullyinga u školama. U Finskoj 90 % škola implementira ovaj program.

Vesima Kušić
Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Tuzla
Inspektorica za obrazovanje, nauku, kulturu i sport
Doktorica žurnalističkih nauka

Vesima Kušić je rođena 10.10.1979. godine. Završila je Srednju učiteljsku školu u Tuzli, a potom Filozofski fakultet, Odsjek Žurnalistika 2002. godine. Magistrirala je 2008. godine iz oblasti Odnosa s javnošću na Filozofskom fakultetu u Tuzli. Na Fakultetu političkih nauka u Sarajevu 2015. godine stekla zvanje doktorice žurnalističkih nauka. Pohađala je više seminara i obuka iz oblasti medija, PR-a, medijske pismenosti.

Angažirana je kao viša asistentica za užu naučnu oblast „Masovni mediji“ na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Tuzli. Objavila je više stručnih i naučnih radova iz oblasti medija, komunikologije i odnosa s javnošću. Nalazi se na listi eksperata Agencije za državnu službu FBiH.

Radila je kao novinarka-dopisnica Javnog radio-televizijskog servisa BiH, BHT1 iz Tuzle. Od 2004. do 2007. godine radila je kao PR menadžer u Građevinskoj kompaniji Širbegovići. Od 2008. godine radi kao inspektorica za obrazovanje, nauku, kulturu i sport.

**POŠTOVANJE, ODGOVORNI STAVOVI I PONAŠANJE
U VIRTUALNOM DRUŠTVENOM PROSTORU**
Francuska, Strasbourg, 11 – 15. 11. 2013. godine (Modul A)
Belgija, Brisel, 7 – 11. 10. 2014. godine (Modul B)

U prezentaciji e biti date glavne naznake postupka uklju ivanja u Pestalozzi program obuke. Od posebnog zna aja je online platforma Pestalozzi programa koja okuplja sve u esnike ovog programa i nakon završetka u eš a u konkretnom programu obuke. Uz mnoštvo korisnih resursa, ona služi kao mjesto virtualnog susreta obrazovnih stru njaka, koji sklapaju poznanstva, razmjenjuju iskustva i informacije, planiraju i organizuju saradnju i projekte.

Edukacija „Poštovanje i odgovorno ponašanje u virtulanom društvenom prostoru“ sastojala se iz dva modula, a ukupna online i offline aktivnost u esnika trajala je 18 mjeseci. Svjedoci smo da neposrednu komunikaciju sve više zamjenjuje komunikacija putem novih tehnologija, mijenjaju i na taj na in srž ljudskih odnosa i stvaraju i novu paradigmu personalnog i društvenog komuniciranja.

Novi mediji su doveli do stvaranja virtualnog društvenog prostora u kojem posebno mladi provode zna ajan dio vremena, primaju i razmjenjuju informacije u obliku razli itih sadržaja, uspostavljaju komunikaciju i stvaraju odnose koji nisu ograni eni mjestom boravka.

Virtualna komunikacija predstavlja proširenje dosadašnjih na ina komunikacije. Kao i komunikacija u „stvarnom“ svijetu, ona podrazumjeva obaveze i odgovornosti ali donosi i niz prednosti, pa možemo promišljati o na inima kako da iskoristimo prednosti svake od njih. Pomjeranje granica izme u „stvarnosti“ i „virtualnog svijeta“, zamagljene granice izme u uloga pošiljaoca i primaoca informacije, kao i promijenjeni uslovi društvenog sporazumijevanja su argumenti u prilog tezi da korisnici novih medija trebaju obrazovanje/opismenjavanje i odgoj za odgovorno korištenje svih njihovih resursa.

Danijel Bariši
Osnovna škola „Sveti Franjo“ Tuzla
Direktor škole
Profesor geografije

Danijel Bariši je rođen 21. 11. 1983. godine u Tuzli. Osnovnu školu, Opću gimnaziju i Prirodno-matematički fakultet (Odsjek za geografiju) završio je u Tuzli. Trenutno je student na Poslijediplomskom doktorskom studiju Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti u Mostaru.

Radio je kao profesor geografije u Općoj gimnaziji „Sveti Franjo“ u Tuzli, Općoj gimnaziji „Don Bosco“ u Žepču i Osnovnoj školi „Žepče“ u Žepču.

Trenutno obnaša dužnost direktora u Osnovnoj školi „Sveti Franjo“ u Tuzli. Autor je nekoliko stručnih radova. Sudjelovao je i izlagao na kongresima i simpozijima u zemlji i inozemstvu. Član je uredništva časopisa „Gradovrh“ - časopis za književno-jezična, društvena i prirodoslovno-znanstvena pitanja kojeg izdaje Matica hrvatska Tuzla.

NAPREDOVANJE U KARIJERI NASTAVNIKA PUTEM KONTINUIRANOG PROFESIONALNOG RAZVOJA U NASTAVNOM PROCESU Gruzija, Lopota, 28 - 30. 4. 2015. godine

Profesionalni razvoj nastavnika je dugoročan integrativni proces tijekom kojeg se kroz učenje, praktičan rad i istraživanje djelatnost razvijaju i unapređuju znanja, vještine i sposobnosti pojedinca. Budući da navedeni proces predstavlja srž kvalitetnog odgojno-obrazovnog rada, ova radionica je uvelike doprinijela širem i jasnijem shvaćanju važnosti stručnog usavršavanja i intelektualnog rasta. Radionica je imala zadatak, ne samo još jednom podsjetiti koliko je važna permanentna edukacija nastavnog osoblja, nego i napraviti paralelne izmeće u obrazovnih sustava dvadeset europskih zemalja i Gruzije (domaćina radionice).

Pozornost ovoga skupa bila je usmjerena na sljedeće aktivnosti: definiranje mehanizama za utvrđivanje individualnih (profesionalnih) potreba nastavnika u procesu cjeloživotnog učenja; planiranje, implementaciji i procjeni aktivnosti u okviru procesa profesionalnog razvoja nastavnika; usporedbi obrazovnih politika predstavnika 20 europskih zemalja s gruzijskim kurikulumom.

Radeći u manjim grupama prisutni nastavnici imali su zadatak usporediti nacionalne sustave profesionalnog razvoja te detektirati sličnosti i razlike među njima.

U dijelu radionice koji se ticao stvaranja koncepta potencijalno optimalnog plana stručnog usavršavanja i cjeloživotnog učenja, naglašeno je, među ostalim, kako je stvaranje kvalitetne zakonske i institucionalne osnove od iznimne važnosti za kvalitetan proces cjeloživotne edukacije.

Stručna literatura i sudjelovanje na stručnim skupovima, radionicama, konferencijama trebaju biti dostupni svima i svuda. Financijski poticaj ne smije izostati. Na koncu je zaključeno da je profesionalni razvoj nastavnika temelj na kojem se gradi uspješnost nastavnih i izvannastavnih aktivnosti učenika. Isto tako, pružaju mogućnost sticanja znanja i vještina kojima se osigurava kvalitetna i uspješna suradnja s kolegama i upravom škole, kao i kvalitetan odnos s roditeljima i lokalnom zajednicom. Također, omogućavaju pripremu za prihvaćanje sistemskih promjena, njihovu uspješnu primjenu i aktivno sudjelovanje u provedbu obrazovnih reformi.

Alema Fazli
JU Osnovna škola Gnojnice, Mostar
Nastavnica engleskog jezika
Magistrica humanisti kih nauka

Alema Fazli je ro ena 6. 12. 1973. godine u pljini. Završila je Gimnaziju „Aleksa Šanti “ u Mostaru i stekla zvanje saradnik prevodioca za njema ki jezik, potom Pedagošku akademiju na Univerzitetu „Džemal Bijedi “, Odsjek za bosanski jezik i književnost te Fakultet humanisti kih nauka, Odsjek za engleski jezik i književnost.

Magistarski rad pod nazivom „Efekti savremenih kritika škole na tokove u sistemu odgoja i obrazovanja u Bosni i Hercegovini“ odbranila je 2016. godine na Postdiplomskom interdisciplinarnom studiju Fakulteta humanisti kih nauka Univerziteta „Džemal Bijedi “ u Mostaru.

Od 2000. godine radi u Osnovnoj školi Gnojnice na mjestu nastavnice engleskog jezika.

**UPOZNAVANJE RAZLI ITOSTI I GLOBALNO
OBRAZOVANJE KROZ UPOTREBU ŠKOLSKIH MREŽA
Austrija, Be , 20 – 23. 11. 2013. godine**

Glavni cilj i fokus radionice je bio na u enju o globalnom obrazovanju i razli itosti, sa posebnim osvrtom na me unarodno povezivanje škola. Radionica je objedinila predavanja, prezentacije i dobre primjere iz prakse, uklju uju i nastavne materijale za u ionicu i rad na projektima. Nastavnici razli itih profila u estvovali su u uzajamnom spoznajnom procesu, dijele i svoja vlastita iskustva. Istaknuto je da su, u periodu sveopšte globalizacije, partnerstva me u školama odli na prilika da se u u ionicu uvede globalna dimenzija te na taj na in razviju interkulturalne kompetencije.

Helmuth Hartmeyer (Austrian Development Agency) je izložio austrijsku strategiju o globalnom u enju i obrazovanju te istakao njene ciljeve, kao što su: strukturalno ja anje globalnog u enja u formalnom obrazovnom sistemu, kao i u neformalnom obrazovanju, ekspanzija akademskih istraživanja te konceptualni razvoj i integracija globalnog u enja u obuci nastavnika. Kao bitnu injenicu istakao je osnivanje Strategijske grupe za globalno u enje koja potpomaže integraciju globalnog u enja u austrijski obrazovni sistem. Naveo je i primjere nekih evropskih zemalja u kojima je globalno obrazovanje snažnije integrisano u postoje e obrazovne sisteme (Finska i Irska), kao i uspostavljane Evropske mreže za globalno obrazovanje (GENE). U esnici su upoznati sa radom i djelovanjem ACES-a (Academy of Central European Schools), jedne od najve ih školskih mreža u Evropi. Organizovane su posjete razli itim školama u Be u, kao i Centru za globalno u enje BAOBAB. Predstavljene su smjernice globalnog obrazovanja i njegovog zna aja za savremeno izrazito "globalizovano" društvo. Njegova glavna zada a je da promoviše partnerstvo me u ljudima, kulturama i religijama na mikro i makro nivou. Spomenute su i zna ajne institucije i centri povezani sa globalnim obrazovanjem (Council of Europe, European Wergeland Centre, North-South Centre).

Po povratku, prezentatorica je na sjednici Nastavni kog vije a upoznala svoje kolege sa temom seminara i prenijela im svoja zapažanja, a naravno najzanimljivija je ideja o povezivanju škole u kojoj je uposlena sa jednom od škola iz Austrije ili neke druge evropske zemlje. Pored toga, pripremila je svojim u enicima prezentaciju sa slikama austrijske škole i u enika te im dala zadatak da napišu kratki pismeni rad na temu "Diversity in my classroom/my school". U enici škole su razmijenili novogodišnje estitke i sitne poklone sa u enicima iz Austrije i Bugarske.

Renata Ozorli -Domini
Agencija za odgoj i obrazovanje, Republika Hrvatska
Koordinatorica Pestalozzi programa u R. Hrvatskoj
Viša savjetnica za meunarodnu suradnju
Magistra specijalistica prevoditeljica za engleski jezik

Renata Ozorli Domini je rođena u Zagrebu 1974. godine, gdje je završila osnovnu školu i IX. gimnaziju, diplomirala anglistiku i opću lingvistiku te magistrirala prevoditeljstvo na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 1999. do 2005. predaje engleski jezik u Srednjoj školi Oroslavje te vodi školske meunarodne projekte suradnje.

Od 2005. godine radi u Zavodu za školstvo RH (Agenciji za odgoj i obrazovanje – AZOO) u Odsjeku za meunarodnu suradnju i projekte EU-a. Bavi se pripremom i provedbom projekata financiranih iz europskih fondova usmjerenih na jačanje kapaciteta AZOO-a i unaprjeđivanje kvalitete stručnog usavršavanja. Od 2007. je nacionalni stručnjak za vezu Programa Pestalozzi Vijeća Europe, a od 2010. obrazovni stručnjak Programa Pestalozzi. U posljednjih nekoliko godina, kao član radnih skupina, sudjelovala je u izradi Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije, i izradi Nacionalnog standarda kvalifikacije za učitelje. U okviru cjelovite kurikularne reforme, koordinatorica je stručnih radnih skupina za kurikulume engleskog i francuskog jezika.

PROGRAM PESTALOZZI U KONTEKSTU PROFESIONALNOG RAZVOJA NASTAVNIKA

U izlaganju će biti riječi o ulozi nastavnika u školi 21. stoljeća te potrebama prilagodbe sustava obrazovanja i škola društvenim promjenama. Naglasak će biti na tome kakav bi trebao biti proces poučavanja i učenja u kojem bi se razvijale generičke kompetencije učenika s ciljem njegove kvalitetnije pripreme za nastavak obrazovanja i/ili za zapošljavanje na meunarodnom tržištu rada. Bit će pojašnjeno što su to transversalni stavovi, vještine i znanja (TASKs) zašto su važni za nastavnika i učenika te kako ih prepoznati i razvijati kod sebe i učenika. Radi se o sposobnosti pojedinca za razumijevanje kompleksnosti društva u kojem živi, za primjereno i učinkovito djelovanje prema drugima te za osvježavanje dinamike odnosa između različitih skupina u društvu. Program Pestalozzi je program u okviru kojeg se mnogo pažnje pridaje profesionalnom razvoju nastavnika s naglaskom na razvoj transversalnih stavova, vještina i znanja kako bi se uspješnije i učinkovite nosili s izazovima interkulturalnosti u razredu, školi, užoj i široj zajednici.

Adela Kuluk ija
Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke
Koordinatorica Pestalozzi programa u Federaciji BiH
Magistrica humanisti kih nauka

Adela Kuluk ija je ro ena 1973. godine u Stocu, gdje je završila osnovnu i srednju Prosvjetno-kulturološko prevodila ku školu. Diplomirala je na Odsjeku za razrednu nastavu Pedagoške akademije u Mostaru 1997. godine. Zvanje profesora engleskog jezika i književnosti stekla je 2003. godine na Fakultetu humanisti kih nauka Univerziteta Džemal Bijedi u Mostaru. Na Postdiplomskom interdisciplinarnom studiju ovog fakulteta, 2010. godine odbranila je magistarski rad pod nazivom „Društvena i pedagoška opravdanost organizacije predškolskog odgoja po modelu Marije Montessori“.

Predavala je engleski jezik u Osnovnoj školi Gnojnice od 1993. do 1995. godine. Od 1995. do 2005. godine radila je za me unarodnu zajednicu (CUP ANAMUR, THW, EUAM i OHR).

Od 2006. godine radi u Federalnom ministarstvu obrazovanja i nauke te je, u cilju realizacije projekata u oblasti obrazovanja koji se provode u saradnji sa Vije em Evrope i Ministarstvom civilnih poslova BiH, putovala u Austriju, Bugarsku, Francusku, Gr ku, Italiju, Moldaviju, Latviju i Sloveniju.

16. SASTANAK KOORDINATORA PESTALOZZI PROGRAMA **Francuska, Strasbourg, 26 - 27. novembar 2015. godine**

Šesnaesti sastanak koordinatora Pestalozzi programa održan je 26. i 27. novembra 2015. godine u Strasbourg.

Cilj sastanka je bio upoznavanje sa najnovijim planovima Vije a Evrope vezanim za provo enje Pestalozzi programa i ja anje komunikacije izme u koordinatora Pestalozzi programa.

Koordinatori su predstavljali aktivnosti koje su u okviru Pestalozzi programa provodili u svojim državama u protekle dvije godine, razmjenjivali su iskustva i iznalazili mogu nosti za efikasnije planiranje i provo enje aktivnosti u 2016. godini.